

Eelhinnang keskkonnamõju strateegilise hindamise vajaduse kohta

Rõuge vallas Haanja külas Harjomäe ja Taltsi-Mäe maaüksuste detailplaneeringule

Haanja külas Harjomäe ja Taltsi-Mäe katastriüksustel soovitakse algetada detailplaneering peamise eesmärgiga jagada olemasolevad maaüksused elumumaa kruntideks ja üheks liiklusmaa krundiks ning anda ehitusõigused pereelamutele ja neid teenindavatele ehitistele.

Detailplaneeringut, mille osas käesolev keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi KSH) eelhinnang on koostatud, menetletakse üldplaneeringut muutvana tulenevalt detailplaneeringu eesmärgist, mille elluviimiseks on vaja kehtivas Haanja valla üldplaneeringus määratud ala juhtotstarbe ulatuslikku muutmist. Vastavalt planeerimisseaduse (edaspidi PlanS) lg 142 p-le 6 tuleb üldplaneeringu põhilahenduse muutmise ettepanekut sisaldava detailplaneeringu koostamisel anda eelhinnang ja kaaluda KSH koostamise vajadust lähtudes keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi KeHJS) § 33 lg-des 3-5 sätestatud asjakohastest kriteeriumitest ning § 33 lg 6 kohaste asjaomaste asutuste seisukohtadest. KeHJS § 33 lg 2 p 1 kohaselt tuleb KSH algatamise vajalikkust kaaluda ja anda selle kohta eelhinnang, kui § 33 lg 1 nimetatud strateegilises planeerimisdokumendis tehakse muudatusi. Kui strateegiline planeerimisdokument on aluseks tegevusele, mille puhul objektiivse teabe alusel ei ole välistatud ebasoodsa mõju avaldumine Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile, on KeHJS § 33 lg 1 p 4 kohaselt KSH algatamine vajalik.

KSH on asjaomaste asutuste ja avalikkuse osalusel korraldatav hindamine strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasneva olulise keskkonnamõju tuvastamiseks, alternatiivsete võimaluste väljaselgitamiseks ning ebasoodsat mõju leevendavate meetmete leidmiseks. KSH eesmärk on keskkonnakaalutluste arvestamine, kõrgetasemelise keskkonnakaitse tagamine ja säästliku arengu edendamine. Käesolev eelhinnang KSH vajaduse kohta on koostatud eesmärgiga välja selgitada, kas detailplaneeringuga kavandatavate tegevuste elluviimisega võib kaasneda olulisi keskkonnamõjusid, millest tulenevalt otsustatakse KSH läbiviimise vajadus.

KSH eelhinnangu koostamisel on aluseks võetud detailplaneeringu algatamise taotluses ja selle lisades esitatud teave, kehtivad strateegilised planeerimisdokumendid ning teave eelhinnangu koostamise hetkel olemasoleva olukorra kohta planeeringualal ja selle läheduses. Kavandatava tegevuse täpsed detailid ei ole antud etapis teada ning selguvad planeeringu koostamise käigus, arvestades piiranguid planeeringualal ning Rõuge valla ruumilise arengu eesmärgi. Eelhindamisel on lähtutud KeHJS-s toodud KSH algatamise vajaduse hindamisele esitatud kriteeriumitest.

Üldplaneeringut muutva detailplaneeringu algatab, võtab vastu ja kehtestab Rõuge Vallavolikogu. Detailplaneeringu koostamist korraldab Rõuge Vallavalitsus.

1. Planeeritava ala andmed

Asukoht:	Võru maakond, Rõuge vald, Haanja küla planeeringuala suurus ligikaudu 5,8 ha
Katastriüksused:	Harjomäe (katastritunnus 18101:001:0213, registriosa nr 1571041, suurus 3,64 ha, sihtotstarve maatulundusmaa 100%) Kõlvikuline koosseis: metsamaa 2,02 ha, haritav maa 0,19 ha, looduslik rohumaa 0,90 ha, muu maa 0,53 ha. Taltsi-Mäe (katastritunnus 18101:001:3870, registriosa nr 1518741, suurus 2,11 ha, sihtotstarve maatulundusmaa 100%) Kõlvikuline koosseis: looduslik rohumaa 1,62 ha, metsamaa 0,35 ha, muu maa 0,14 ha.
Olemasolevad ehitised:	Hooned puuduvad, rajatised (sh tehnovõrgud) puuduvad.
Kitsendused:	Haanja looduspark, keskusala piiranguvöönd; Natura 2000 loodus- ja linnuala; Avalikult kasutatava tee kaitsevöönd.

2. Detailplaneeringu eesmärk ja kavandatav tegevus

Detailplaneeringu koostamise eesmärk on Harjomäe ja Taltsi-Mäe maaüksuste jaotamine 11-ks pereelamumaa krundiks (suurusega minimaalselt 0,5 ha) ja üheks liiklusmaa krundiks, hoonestusala ja ehitusõiguse määramine, kujade määramine, hoonete toimimiseks vajalike tehnovõrkude ja rajatiste ning avalikule teele juurdepääsude võimaliku asukoha määramine, haljastuse ja heakorrastuse põhimõtete määramine, arhitektuursete tingimuste määramine, kinnistutele maakasutuse sihtotstarvete määramine ning vajadusel keskkonnatingimuste seadmine. Detailplaneering on kehtestamise järgselt lähiaastate ehitustegevuse aluseks.

Elamukruntidele kavandatakse kuni kolme hoone ehitusõigus (elamu ja kaks abihoonet). Hoonetele soovitakse kolme korrust, millest üks on maa-alune ning hoonete maksimaalseks kõrguseks soovitakse kuni 9 meetrit, mis võimaldaks ehitada kaks maapealset korrust. Maaüksustel puuduvad olemasolevad tehnovõrgud. Taotluse alusel soovitakse võimalusel liituda ühisveevarustusega, kanalisatsioon lahendada kas lokaalselt või liitudes ühiskanalisatsioonivõrguga ning soojusvarustus planeeritakse lahendada maasoojuspumbaga.

Planeeringuala koosneb kahest kõrvuti asuvast maatulundusmaa sihtotstarbega katastriüksusest. Juurdepääsud elamukruntidele lahendatakse planeeritavalt teemaa krundilt, milleni viivad 25148 Rõuge-Kurgjärve-Haanja tee olemasolevad mahasõidud. Ala asub

3. Seos teiste strateegiliste planeerimisdokumentidega

Üleriigilise planeeringu “Eesti 2030+” kohaselt on Eesti ruumilise arengu visioon: “Eesti on sidusa ruumistruktuuriga, mitmekesise elukeskkonnaga ja välismaailmaga hästi ühendatud riik. Hajalinnastunud ruum seob tervikuks kompaktsed linnad, eeslinnad ja traditsioonilised külad, väärtustades kõiki neid elamisviise võrdselt ühepalju. Hajalinnastunud ruumi inimsöbralikkuse ja majandusliku konkurentsivõime tagavad eeskätt looduslähedane keskkond ja hästi sidustatud asulate võrgustik.” Üleriigilises planeeringus on esitatud ruumilise arengu põhisuunad ja eesmärgid, milleks mh on tasakaalustatud ja kestlik asustuse areng, mis eeldab olemasolevale asustusstruktuurile toetuvat mitmekesise ja valikuvõimalusi

pakkuva elu- ja majanduskeskkonna kujundamist ning rohevõrgustiku sidusus ja maastikuväärtuste hoidmine. Detailplaneeringu algatamine on üleriigilise planeeringu põhisuundadega kooskõlas, planeeringuga kavandatakse asustust olemasoleva kompaktselt asustatud ala vahetusse lähedusse, kus infrastruktuur on toimiv ja tekib sidusus keskusega.

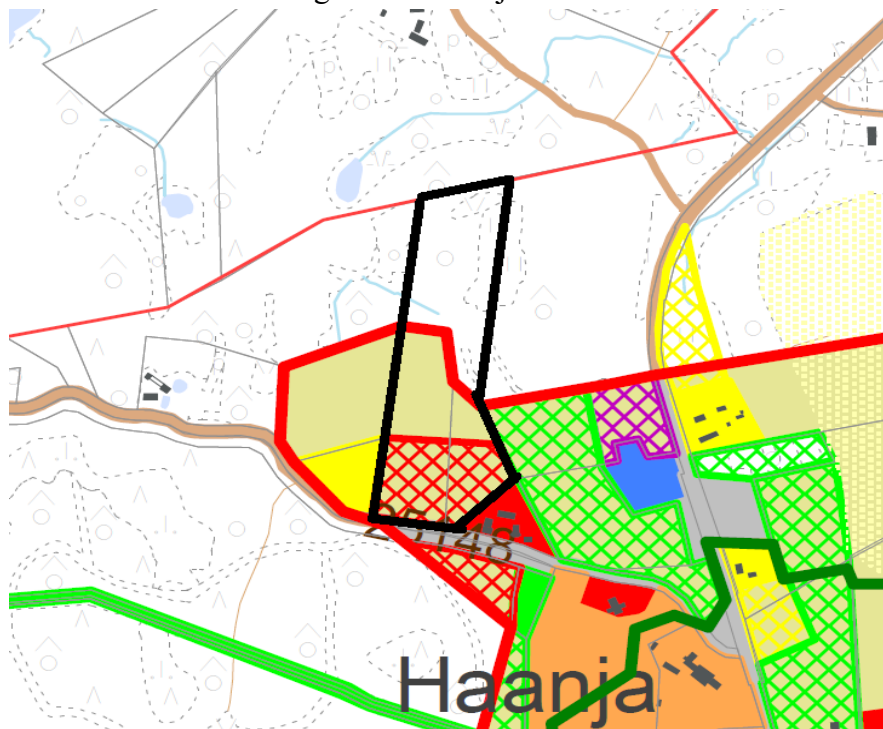
Võru maakonnaplaneering 2030+ kohaselt tuleb asustuse arengu suunamisel lähtuda olemasolevast asustusstruktuurist ning maakonna arengu kavandamisel arvestatakse kaitstavate muinsus- ja loodusväärtustega. Asustuse arengu suunamise üldine huvi on, et asustuse areng ei tooks kaasa asjatuid kulusid uue tehnilise ja sotsiaalse taristu rajamisel ja ekspluatatsioonil, kuid soodustaks mitmekesise ja kvaliteetse elukeskkonna säilimist. Sellise arengu saavutamiseks on tarvis suurendada olemasoleva kompaktse asustusega piirkondade ruumilist ja funktsionaalset sidusust, leida uus rakendus kasutusest välja langenud hoonetele ja nende lähialadele ning säilitada väljakujunenud asustustustreid hajaasustuses. Detailplaneeringu koostamine kavandatud eesmärkidel ja kavandatud alal toetab asustuse suunamise eesmärgi elluviimist.

Maakonnaplaneeringu alusel paikneb planeeringuala riikliku tähtsusega Rõuge-Haanja-Kütiorg väärtusliku maastiku ja rohevõrgustiku Haanja tuumalal. Maakonnaplaneeringus on esitatud põhimõtted väärtuslike maastike säilitamiseks, millest antud planeeringu puhul on olulisemad soovitus kasutada ehitamisel looduslikke materjale, traditsioonilise maakasutuse ja maastike hoidmine, miljööliste väärtuste hoidmine. Ka annab maakonnaplaneering suunise, mille kohaselt nimetatud alal uute rajatiste kavandamisel tuleb tagada olemasolevate väärtuste säilimine ning maastikarhitektuuriline sobivus väärtusliku maastiku ajaloolis-kultuurilise taustaga. Kuivõrd rohevõrgustiku määramise eesmärgiks on tagada Võrumaale iseloomulike ökosüsteemide ja liikide säilimine, looduslike, poollooduslike jt väärtuslike ökosüsteemide kaitsmine, tuleb veenduda, et rohevõrgustikku ei kahjustataks, oluline on mitte läbi lõigata rohekoridore ning võimalusel kasutada ehitamisel looduslikke materjale. Detailplaneeringuga ei kavandata rohevõrgustikule negatiivset mõju avaldavaid tegevusi.

Haanja valla üldplaneering, mis koostati enne omavalitsusreformi, kuid on jätkuvalt kehtiv, annab soovitusel elumualade arendamiseks eelkõige olemasolevate kompaktse hoonestusega alade vahetus läheduses, kus on neid võimalik ühendada olemasolevate teede ja tänavate ning tehnovõrkudega. Üldplaneeringuga on planeeringualale osaliselt ette nähtud maatulundusmaa juhtotstarve ning osaliselt on ala reserveeritud ärimaaks.

Olles kooskõlas valla arengu eesmärkide ja soovitusel üldplaneeringus ning teiste strateegiliste planeerimisdokumentidega, tehakse detailplaneeringuga ettepanek üldplaneeringu muutmiseks, et võimaldada maakasutuse juhtotstarbe ulatuslikku muutmist ja detailplaneeringu eesmärgi elluviimist, mis toetab Rõuge valla arengueesmäärke. Üldplaneeringu muutmise vajadus on põhjendatud ajas muutunud piirkonna arenguvajadustest lähtuvalt. Rõuge vallas on vähenev ja vananev rahvastik, mistõttu on oluline luua eeldused kolimiseks valla keskustesse, kus taristu ja teenuste kättesaadavus on heal tasemel. Planeeringuala on keskusega funktsionaalselt hästi seotud ning omab potentsiaali atraktiivse elukohana. Koostamisel olevas Rõuge valla üldplaneeringus on ala

arengupotentsiaali arvestatud ning arenduste paindlikkuse tagamiseks on planeeringualas olevatele kinnistutele kavandatud segaotstarbelise juhtfunktsiooni määramist.

Väljavõte Haanja valla üldplaneeringust. Planeeringuala tähistatud musta joonega. Rohelise täitega ala juhtotstarve on maatulundusmaa, punane viirutus tähistab ärimaana kasutuseks reserveeritud ala.

Kavandataval planeeringualal kehtivad detailplaneeringud puuduvad. Taltsi-Mäe naaberkinnistul on kehtestatud Käo KÜ detailplaneering, lähipiirkonnas on kehtestatud Haanja Suusakeskuse ja lasketiiru detailplaneering ning Haanja Puhke- ja Spordikeskuse detailplaneering. Lähialal kehtivaid detailplaneeringuid tuleb kõnealuse planeeringu koostamisel arvestada, et tagada terviklik ning hästi toimiv ruumilahendus.

Kokkuvõtvalt saab järeldada, et antud üldplaneeringut muutva detailplaneeringu algatamine on põhjendatud ja asjakohane.

4. Võimalikud mõjud keskkonnale

Igasugune ehitustegevus avaldab mõju olemasolevale keskkonnale. Koostamisel oleva detailplaneeringu puhul ei kavandata tegevusi, mis kuuluksid KeHJS § 6 lg-s 1 nimetatud olulise keskkonnamõjuga tegevuste loetellu. Vastavalt PlanS § 142 lg-le 6 tuleb üldplaneeringu põhilahenduse muutmise ettepanekut sisaldava detailplaneeringu koostamisel anda eelhinnang ja kaaluda KSH koostamise vajadust. Omavalitsusel tuleb anda eelhinnang, kas planeeritaval tegevusel on oluline keskkonnamõju.

Sotsiaalsele keskkonnale planeeringu elluviimine olulist mõju eeldavalt ei avalda. Lühiajalised ja lokaalse iseloomuga negatiivsed mõjud, nagu ehitusaegne müra, mõningane vibratsioon ja liikluskoormuse tõus on tõenäolised, kuid tegemist ei ole olulisi häiringuid

tekitavate mõjudega. Detailplaneeringu elluviimise järgselt võib tekkida lisanduvate elanike võrra suurenenud liikluskooormus, mis märkimisväärset mõju keskkonnale ei avalda. Positiivselt mõjutab sotsiaalset keskkonda asjaolu, et eraomandis olevad maa-alad saavad otstarbeka kasutuse. Planeeringulahenduse realiseerimisel tekivad Haanja küla keskusesse seni kasutuseta maaüksustele korrastatud krundid, mille hoonestamisel võib potentsiaalselt piirkonda kolida uusi elanikke, mis võib avaldada positiivset mõju sotsiaalsele kapitalile.

Ajalooline asustus ja kultuuripärand on käsitletav sotsiaalse keskkonna komponendina. **Planeeringualal ega selles vahetus läheduses ei paikne teadaolevalt muinsuskaitsealisi või pärandkultuuri objekte.** Kinnistul olemasolevad hooned ja rajatised puuduvad, samuti puuduvad märgid varasema hoonestuse kohta.

Looduskeskkonnale avalduvate võimalikele mõjudele eelhindangu andmisel nähtub, et ebasoodsate mõjude avaldumine ei ole tõenäoline. Hindangu andmisel tuleb arvestada mitmeid asjaolusid ja looduskaitsealisi piiranguid:

- **Paiknemine Natura 2000 võrgustiku Võru maakonna Haanja loodusosal** (EE0080613). Natura 2000 on Euroopa kaitstavate alade võrgustik, mis on loodud loodus- ja linnudirektiivide alusel eesmärgiga kaitsta haruldaste või ohustatud loomade, taimede, seente elupaiku ja kasvukohti. Haanja loodusosal on kaitstavad elupaigatüübid liiva-alade vähetoitelised järved (3110), vähe- kuni kesктоitelised mõõdukalt kareda veega järved (3130), vähe- kuni kesктоitelised kalgiveelised järved (3140), looduslikult rohketoitelised järved (3150), huumustoitelised järved ja järvikud (3160), jõed ja ojad (3260), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), liigirikkad niidud lubjavesel mullal (*6270), niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), lamminiidud (6450), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), rabad (*7110), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), allikad ja allikasood (7160), nõrglubja-allikad (*7220), liigirikkad madalsood (7230), liivakivipaljandid (8220), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050), okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (sürjametsad – 9060), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0). Natura 2000 kaitse-eesmärgiks olevad liigid Haanja loodusosal on harilik hink (*Cobitis taenia*), harilik vingerjas (*Misgurnus fossilis*), harivesilik (*Triturus cristatus*), rohe-vesihobu (*Ophiogomphus cecilia*), paksukojaline jõekarp (*Unio crassus*), saarmas (*Lutra lutra*), karvane maarjalepp (*Agrimonia pilosa*), kollane kivirik (*Saxifraga hirculus*) ja harilik kobarpea (*Ligularia sibirica*).
Harjomäe ja Taltsi-Mäe maaüksustel ei paikne EELIS andmebaasi kohaselt nimetatud kaitse-eesmäärke. Planeeringuala suurusest, kavandatavatest tegevustest ja ala paiknevusest lähtuvalt ei esine ebasoodsat mõju Natura 2000 võrgustiku loodusalale ega võrgustiku sidususele.
- **Paiknemine Natura 2000 võrgustiku Võru maakonna Haanja linnualal** (EE0080613), kus liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on rästas-roolind (*Acrocephalus arundinaceus*), jäälinde (*Alcedo atthis*), viupart (*Anas penelope*), sinikael-part (*Anas platyrhynchos*), laanepüü (*Bonasa bonasia*), must-toonekurg

(*Ciconia nigra*), rukkirääk (*Crex crex*) ja värbkakk (*Glaucidium passerinum*). Planeeringualal ei esine EELIS andmebaasi kohaselt nimetatud kaitse-eesmärke. Planeeringuala suurusest, kavandatavatest tegevustest ja ala paiknevusest lähtuvalt ei esine ebasoodsat mõju Natura 2000 võrgustiku linnualale ega võrgustiku sidususele.

- **Paiknemine Haanja looduspargis**, kus Vabariigi Valitsuse 22.01.2015 määruse nr 10 „Haanja looduspargi kaitse-eeskiri“ (edaspidi esikirj) kohaselt tuleb tegevuse kavandamisel hinnata selle mõju kaitse-eesmärkidele, arvestades ka Natura 2000 võrgustiku alade kohta kehtivaid erisusi. Eeskirja § 6 p 1 ja 3-7 kohaselt on kaitseala valitseja nõusolekuta Haanja looduspargis keelatud muuta katastriüksuse kõlvikute piire ja sihtotstarvet, kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut, anda nõusolekut väikeehitiste ehitamiseks või ehitusluba, anda projekteerimistingimusi ning rajada uut veekogu, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit, kui selleks ei ole vaja anda vee erikasutusluba, ehitusluba või nõusolekut väikeehitise ehitamiseks. Haanja looduspargi kaitseala valitseja on esikirja § 3 kohaselt Keskkonnaamet. Eeskirja kohaselt on Keskusala piiranguvööndi kaitse-eesmärk maastikuilme säilitamine ning kaitsealuste liikide ja nende elupaikade kaitse. Keskusala piiranguvööndis on kaitseala valitseja nõusolekul ehitiste püstitamine lubatud. Kinnistuid katab looduslik rohumaa, põõsastik ja mets, kaitsealuseid liike ja nende elupaiku planeeringualal ei paikne. **Uute üksikelamute ja nende teenindamiseks vajalike tehnorajatiste rajamine kompaktse asustuse alal ja selle vahetus läheduses paiknevale planeeringualale ei ole kaitse-eesmärke kahjustav.** Ala ei läbi oja ega jõgi ning seal pole ka teisi veekogusid, mis võiksid detailplaneeringu realiseerimise järgselt mõjutada kogu looduspargi ökosüsteeme ja alade sidusust. Detailplaneeringu koostamisel tuleb juhinduda keskkonnakaitselistest nõuetest.
- **Ehitustööde käigus tuleb vältida võimalikke lekkeid pinnasesse ja põhjavette.** Planeeringu elluviimisega mõjutavad pinnast hoonestuse ja teenindavate rajatiste püstitamisega seonduv ehitustegevus ning pinnasesse juhitud sademevesi. Ehitiste rajamisel tuleb vältida liigset pinnase eemaldamist või lisamist. Ehitustööde käigus võib mõju pinnasele avalduda ka kütuse- või määrdeainete avariilise lekke puhul. Tööde läbiviimisel peab järgima keskkonnoaohutuse nõudeid ohtlike ainete, sh kütuste, hoidmisel ja kasutamisel. Võimalikult palju tuleb pöörata tähelepanu avariiolekordade vältimisele. Reostuse tekkimisel rakendada viivitamatult selle likvideerimismeetmed. **Eeldatavalt ei kaasne kavandatava tegevuse käigus olulist mõju pinnasele.**

Olulist ohtu inimese varale või tervisele planeeringu realiseerimine endast ei kujuta. Hoonete ja rajatiste projekteerimisel ja ehitamisel tuleb arvestada võimalike avariiohtudega ning neid vältida. Ehitamisel on oluline pidada kinni ohutusnõuetest. Ehitustöödega kaasnev mõju on ruumiliselt suuresti piiritletud tegevuse asukohaga ning tegevusi ei planeerita väljaspool asukoha territooriumi.

5. Asjaomaste asutuste seisukohad

KSH algatamise või algatamata jätmise otsuse tegemisel tuleb arvestada asjakohaste asutuste seisukohtadega. Keskkonnaamet kaitseala valitsejana on 15.09.2023 kirjaga nr 6-2/23/17028-2 väljastanud seisukoha, et kavandatud tegevus tõenäoliselt ei avalda kaitsealale olulist mõju, kuid Haanja maratoni trassi äärset ala tuleb käsitleda Haanja looduspargi esindusalana ning trassi kulgemine planeeringualal tuleb läbi mõelda. Seisukohaga arvestatakse detailplaneeringu koostamisel. Samuti on Keskkonnaamet juhtinud tähelepanu, et planeeringu kehtestaja peab olema veendunud, et Natura 2000 võrgustikule, ala terviklikkusele ja kaitse-eesmärkidele ei avaldu ebasoodsaid mõjusid.

KOKKUVÕTE

Arvestades kavandatud tegevuste mahtu, iseloomu, planeeringuala paiknevust ning Natura 2000 võrgustiku ja Haanja looduspargi kaitse-eesmärke, **ei kaasne eeldatavasti planeeringu elluviimisega olulisi keskkonnamõjusid planeeritava ala ja selle lähiümbruse keskkonnatingimustele, sh Natura 2000 võrgustiku sidususele ja kaitstavatele loodusväärtustele**, millest tulenevalt ei ole keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine vajalik. Kui planeeringu koostamisel ilmneb vajadus täiendavate uuringute järele, tuleb vastavad uuringud ellu viia ning tulemustega arvestada planeeringulahenduse väljatöötamisel ja elluviimisel.

Koostajad:

Kariina Nesenko, planeeringuspetsialist

Margit Päkk, keskkonnaspetsialist